

Uitgangspunt:

De onderwijzer geeft onderwijs vanuit levenswijsheid en ervaring

Bijbeltekst | 1 Koningen 3 : 5 – 10

5 Te Gibeon verscheen de HEERE Sálomo in een droom des nachts; en God zeide: Begeer wat Ik u geven zal.

6 En Sálomo zeide: Gij hebt aan Uw knecht David, mijn vader, grote weldadigheid gedaan, gelijk als hij voor Uw aangezicht gewandeld heeft in waarheid en in gerechtigheid en in oprechtheid des harten met U; en Gij hebt hem deze grote weldadigheid gehouden, dat Gij hem gegeven hebt een zoon, zittende op zijn troon, als te dezen dage.

7 Nu dan, HEERE mijn God, Gij hebt Uw knecht koning gemaakt in de plaats van mijn vader David; en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan.

8 En Uw knecht is in het midden Uws volks, dat Gij verkoren hebt, een groot volk, hetwelk niet kan geteld noch gerekend worden vanwege de menigte.

9 Geef dan Uw knecht een verstandig hart om Uw volk te richten, verstandiglijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten?

10 Die zaak nu was goed in de ogen des Heeren, dat Sálomo deze zaak begeerd had.

Bezinning

Er is veel kennis beschikbaar. Nog nooit hadden onderwijzers en kinderen toegang tot zoveel informatie als vandaag. Maar kennis alleen maakt niet wijs. Juist daarom is 'de onderwijzer geeft onderwijs vanuit levenswijsheid en ervaring' zo belangrijk.

Onderwijs is zo veel meer dan het overdragen van feiten en vaardigheden. De onderwijzer mag meelopen op een gedeelte van de levensweg van de kinderen. Daarbij brengt hij niet alleen de nodige pedagogisch-didactische vaardigheden en vakkennis mee, maar zoveel meer, zoals levenservaring, inzichten en wijsheid (al is het in alle gebrek). Juist dat maakt de ontmoeting tussen kind en onderwijzer van zo'n grote waarde.

In 1 Koningen 3 lezen we hoe de jonge Salomo aan het begin van zijn regering staat. De taak is groot en de verantwoordelijkheid zwaar. Wanneer de Heere hem vraagt wat hij begeert, kiest Salomo niet voor rijkdom, eer of macht. Eerst klinkt zijn belijdenis van onmacht. In vers 7 zegt hij: 'Ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan'. Salomo erkent hiermee zijn onbekwaamheid voor zijn ambt en dat terwijl de opdracht zo groot is.

Dat is een opmerkelijk beginpunt voor ieder die onderwijs geeft. Levenswijsheid begint niet bij zelfvertrouwen, maar bij zelfkennis. Wie werkelijk iets van het leven heeft geleerd, weet

hoeveel hij nog niet weet. Wie kinderen wil begeleiden, leert eerst zelf afhankelijk te zijn. Wie echt mag onderwijzen, weet onder-wijzer te zijn, (weg)wijzer van de opperste Wijsheid.

Daarom vraagt Salomo vervolgens om een 'verstandig hart' (vers 9). Volgens de kanttekening vraagt hij om 'een horend hart, dat is, dat wijsheid vatten kan'. Wijsheid om onderscheid te kunnen maken tussen goed en kwaad. Daar ligt de kern van Bijbelse wijsheid die we ook in ons onderwijs zo nodig hebben. Het leren onderscheiden is nodig. Niet alles wat mogelijk is, is goed. Niet alles wat aantrekkelijk lijkt, is waar. Niet alles wat vanzelfsprekend wordt gevonden, is in overeenstemming met Gods Woord.

Juist daarin heeft de christelijke onderwijzer een bijzondere opdracht. Kinderen hebben volwassenen nodig die vanuit ervaring geleerd hebben dat Gods geboden goed zijn. Zij hebben leiding nodig van mensen die iets verstaan van keuzes maken, verantwoordelijkheid dragen, omgaan met teleurstellingen en verleidingen.. Onderwijs wordt rijk wanneer kennis verbonden wordt met levenswijsheid.

Die wijsheid is niet allereerst een vrucht van leeftijd of ervaring. De Heere maakt in vers 12 duidelijk waar ware wijsheid vandaan komt: 'Zie, Ik heb gedaan naar uw woorden; zie, Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven, dat uws gelijke vóór u niet geweest is, en uws gelijke na u niet opstaan zal' (aanbevolen om de kanttekeningen hierbij te bestuderen).

Wijsheid wordt niet door mensen gemaakt, maar door God geschonken. Dat bewaart voor twee gevaren. Enerzijds voor hoogmoed. Veel ervaring hebben betekent nog niet dat wij werkelijk wijs zijn. Anderzijds voor moedeloosheid. Ook een jonge onderwijzer hoeft niet uitsluitend op eigen ervaring terug te vallen. De Heere wil wijsheid schenken aan hen die Hem daarom vragen.

Ds. G.H. Kersten wees er herhaaldelijk op dat opvoeding en onderwijs gericht moeten zijn op meer dan maatschappelijke vorming alleen. Kinderen moeten leren leven in het licht van de eeuwigheid. In Van jongs af aan geleerd klinkt steeds weer door dat kinderen onderwijs nodig hebben dat het leven leert duiden vanuit Gods Woord. Dat vraagt van de onderwijzer niet alleen kennis van de leerstof, maar ook een geoefend leven onder de bediening van Gods Woord.

Misschien ligt juist daar de diepste betekenis van dit uitgangspunt. De onderwijzer geeft niet slechts door wat hij weet, maar ook iets van wat hij geleerd heeft. Niet alleen uit boeken, maar ook uit Gods leiding in zijn leven. Niet alleen vanuit studie, maar ook vanuit afhankelijkheid. Dan krijgt onderwijs iets mee van de wijsheid die Salomo begeerde: een horend hart dat leert luisteren naar God, opdat kinderen leren onderscheiden wat goed is.

Daarom past het gebed van Salomo iedere dag opnieuw bij de taak van de christelijke onderwijzer: 'Geef dan Uw knecht een verstandig hart.'

Bespreking

- Waar ligt het verschil tussen kennisoverdracht en onderwijs vanuit levenswijsheid?
- Welke levenservaringen hebben mijn onderwijs, mijn omgang met kinderen of mijn (pedagogische) keuzes gevormd?
- Stelling: Een kind onthoudt op de lange termijn vaak meer van de levenswijsheid van een onderwijzer dan van de lesstof die hij heeft ontvangen.

Zingen

- Ps. 19 : 7